

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

The Enhancement of Morality and Ethics in Range 3 Students of the Holy Infant Jesus Roi-et School, Roi-et Educational Service Area Office 1

วิไลวรรณ สาลาสูตา¹ สิริ ถีอาสนา² เนตรชนก จันทร์สว่าง³ และสมบัติ ฤทธิเดช⁴

Wilaiwan Salasuta,¹ Siri Thee-asana,² Natchanok Jangsawang³ and Sombut Rittidet⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 25 คน และผู้ปกครองนักเรียน 7 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 25 คน ผู้ปกครองนักเรียน 7 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 179 คน ได้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรม 5 ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ กลยุทธ์ที่ใช้ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและการนิเทศติดตามผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจ แผนการสอน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึก การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงปริมาณ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด มีนักเรียนจำนวนหนึ่งสมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในด้านต่างๆ ด้วยการวางแผนดำเนินการ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และการนิเทศติดตามผล ส่งผลให้การดำเนินงาน ผลการพัฒนาประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ โดยนักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ พร.ด. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ DODT (Organization Development and Transformation) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รับต้นฉบับ 3 กันยายน 2552 รับลงพิมพ์ 29 กันยายน 2552

ABSTRACT

The objective of this research was to enhance morality and ethics in class range 3 students of the Holy Infant Jesus Roi-et School, Roi-et Educational Service Area Office 1 by using action research. The study was conducted using co-researchers: 1 administrator, 25 teachers who had been taught range 3, and 7 parents. The informant group was: 1 administrator, 25 teachers who had been taught range 3, 7 parents, and 10 boards of committee. The target group of this research was 179 students who were studying in class range 3 during the second semester of the 2008 academic year at the Holy Infant Jesus Roi-et School. The variables were 5 aspects of morality and ethics: discipline, generosity, economy, honesty, and responsibility. The strategy for the enhancement of morality and ethics consisted of a survey of current condition problems, work performance planning, school environmental management, learning and teaching activities, moral and ethical enhancement activities with supervision and follow-ups. The instruments used in the research were a survey form, teaching plans, behavioral observation form, interview form and record form. The analysis of quantitative data employed the mean and standard deviation while the qualitative data employed content analysis.

The results of the research were as follows:

The current condition problems of some students in class range 3 of the Holy Infant Jesus Roi-et School should be improved and developed at a better level particularly discipline, generosity, economy, honesty, and responsibility. The researcher and co-researchers carried out activities to enhance morality and ethics by planning for operation, school environmental management, learning and teaching activities, morality and ethical enhancement activities, and supervising and follow-ups. All of the activities were satisfactory. The morality and ethical behavior of students was improved at a good level.

Keywords: Morality and Ethics of students

บทนำ

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นรูปธรรมก่อน เพื่อให้สามารถสังเกตและติดตามผลได้ง่าย เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความประหยัด ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นคุณธรรมจริยธรรมเริ่มต้นที่จะนำไปสู่คุณธรรมข้ออื่นๆ โดยเฉพาะความมีวินัย ถือเป็นจริยธรรมที่นำพาให้บุคคลต่างๆ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การที่คนมีวินัยคือการกระทำตามกรอบ ตามกฎกติกา ตามกฎหมาย รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ซึ่งเมื่อประพฤติตามแล้วย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้นได้ การที่บุคคลแต่ละคนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยที่ดี รู้และปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคมเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้สามารถชี้ให้เห็นได้ว่าผู้นั้นมีความ

รับผิดชอบที่ดีอีกด้วยเช่นกัน ส่วนความประหยัดถือเป็นคุณธรรมที่จำเป็นเนื่องจากปัจจุบันประชากรในชาติต่างต้องดิ้นรน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ดังนั้นต้องอาศัยความประหยัดเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างฐานะเพื่อไม่ให้เงินเก็บหายไปสร้างความร่ำรวยโดยวิธีการทุจริตหรือทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังทางด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นรูปธรรมเป็นอย่างดีแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านั้นคือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับการขัดเกลาทางด้านจิตใจมาเป็นอย่างดีแล้ว พร้อมทั้งจะสร้างสรรค์จริงใจคุณธรรมและช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ เช่น ความซื่อสัตย์และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่วัย

โรงเรียน ระดับครอบครัวเป็นต้นไป จนกระทั่งถึงระดับประเทศชาติที่จะต้องร่วมมือกันเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้ปรากฏโดยเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 2)

ครูจัดว่าเป็นปราชญ์บุคคลผู้มีอิทธิพลต่อเด็กนักเรียนและต่อบิดา-มารดาที่คอยอบรมสร้างเสริมสติปัญญาและจริยธรรมคุณงามความดีให้แก่เด็ก ครูที่มีคุณธรรมเท่านั้นจึงจะช่วยเสริมสร้างระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนได้ พฤติกรรมของครูนั้นมีความสำคัญกว่าคำสอนหลายสิบเท่า เพราะเด็กจะจดจำพฤติกรรมของครูอย่างติดตาฝังใจมากกว่าการจดจำคำสอน ดังนั้น การสอนเด็กให้เป็นคนมีศีลธรรมครูต้องทำตนเองให้เด็กได้เห็นอย่างชัดเจน (ชวน หลีกภัย, 2542 : 25) สอดคล้องกับ อำนวย อุเทศ (2542 : 1) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นนโยบายและเป้าหมายสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ได้พลเมืองของชาติที่มีคุณภาพ โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนวิธีที่เชื่อว่าดีที่สุดคือนักเรียนได้เห็นตัวอย่างจากบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวหรือในโรงเรียน ครูผู้สอนจึงมีความสำคัญมากในฐานะเป็นบุคคลตัวอย่างให้นักเรียนรับเป็นแนวทางสร้างวินัยและนำเอาคำสั่งสอนของคุณครูไปปฏิบัติ เพราะคุ้นเคยกับการประพฤติปฏิบัติของครู ดังนั้น การส่งเสริมให้ครูมีความประพฤติเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด โดยการสัมภาษณ์ ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนพบว่า นักเรียนส่วนมากยังมีปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น มาโรงเรียนสาย ส่งการบ้านไม่ทันเวลา ใช้จ่ายอย่างสุร่ยสุร่าย ความมั่นใจให้ความร่วมมือในการร่วมกันรักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียนหรือห้องเรียน และจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2549 (โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด, 2549 : 26) พบว่า ด้านการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการโดยวิธีการ

สอดแทรกความรู้และตัวอย่างในขณะที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ในช่วงการเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงของแต่ละวันโดยมีครูเวรประจำวันเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจแต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีนักเรียนจำนวนหนึ่งต้องได้รับการส่งเสริมให้มีคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งถือว่ากำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น พฤติกรรมต่างๆ ที่นักเรียนแสดงออกมาถึงแม้ครูจะเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่ในกลุ่มของนักเรียนด้วยกันถือว่าเป็นเรื่องปกติ เช่น การปล่อยขายเลื้อยออกนอกทางเกว การเดินเหยียบส้นรองเท้า การมาโรงเรียนสาย การทิ้งขยะไม่เป็นที่การนำเงินไปซื้อสิ่งของเครื่องประดับที่ไม่จำเป็น แทนที่จะนำไปซื้ออุปกรณ์การเรียน การหยอกล้อกันขณะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ได้สนใจค้นหาวิธีการแนะแนวทางและกลยุทธ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการและกลยุทธ์ในการดำเนินการเริ่มต้นด้วยการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาการวางแผนการดำเนินงาน การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และการนิเทศติดตามผล เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้ใกล้ชิด อันจะส่งผลถึงการเป็นคนดีของสังคมในโอกาสต่อไปด้วย

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ดเป็นอย่างไร
2. จะเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ดให้ดีขึ้นได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด

2. เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขอบเขตการวิจัย

1. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดสำหรับการเสริมสร้างคุณธรรมของนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 : ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 3) ดังนี้

1.1 กรอบงาน มีการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมี 5 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ

1.2 กลยุทธ์ที่ใช้ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

1.2.1 กิจกรรมการเข้าค่ายพุทธบุตร

1.2.2 กิจกรรมการสวดมนต์ให้พระ บริหารจิต (ทุกวันสุดท้ายของสัปดาห์)

1.2.3 กิจกรรมต้นไม้พูดได้และป้ายคุณธรรม

1.2.4 กิจกรรมการสอนคุณธรรมจริยธรรม

โดยการสอดแทรกความรู้และตัวอย่างในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล โดยอาศัยเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ประกอบด้วย การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลด้านผู้วิจัย และการตรวจสอบข้อมูลด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ ผู้ปกครองนักเรียน

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2551 (โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด, 2550 : 7)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 1 สสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา

ประกอบด้วย

1. ประชุมสำรวจสภาพปัญหา
2. ศึกษาเอกสาร
3. สร้างเครื่องมือ
4. นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
5. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์
6. กำหนดแผนปฏิบัติการ

1. ทราบปัญหา
2. มีเครื่องมือที่มีคุณภาพ

ระยะที่ 2 การดำเนินการเสริมสร้าง

คุณธรรมจริยธรรม นักเรียน

โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ประกอบด้วย

1. ขั้นวางแผน (Planning)
2. ขั้นดำเนินการ (Action)
3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observation)
4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection)

นักเรียนได้รับการเสริมสร้างให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ขึ้น

ดำเนินการติดตามประเมินผลร่วมกับกลุ่ม

ผู้ร่วมวิจัย ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้าน

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

แก่นักเรียน และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

มีแนวทางสำหรับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่นักเรียนในปีการศึกษาต่อไป

ขั้นตอนการวิจัย

การครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของการวิจัยไว้ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา

ระยะที่ 2 การดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. **แบบสำรวจ** เมื่อสำรวจสภาพปัญหาเพื่อใช้ประกอบการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด

2. **แบบสังเกต** ใช้ประกอบการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งขณะที่อยู่ในและนอกห้องเรียนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลขณะดำเนินการวิจัยว่า นักเรียนได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น มีการนำเอาหลักการต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่

3. **แบบสัมภาษณ์** เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนว่าหลังจากที่ได้ดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนแล้วมีความก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใด

4. **แบบบันทึก** เพื่อใช้ประกอบการบันทึกกิจกรรมต่างๆ หรือใช้ประกอบการบันทึกข้อมูลจากเครื่องมือดังกล่าวข้างต้น แล้วนำมาเป็นข้อมูลประกอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. **แบบสำรวจสภาพปัญหา** ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด จากผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียน ผู้ร่วมวิจัย กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ว่านักเรียนมีสภาพปัญหามากน้อยเพียงใด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

สภาพคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยภาพรวมพบว่า มีปัญหาระดับมากทั้งโดยภาพรวมและแต่ละด้านคือด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ และโดยรวมทุกด้าน

สภาพคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนจากการสัมภาษณ์และสังเกตจากสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้นำเสนอพฤติกรรมการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เข้าเสนอต่อที่ประชุมครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 3 ด้านประชุมได้แสดงความคิดเห็นและพิจารณาร่วมกันว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 5 ที่ควรได้รับการแก้ไข และได้กำหนดกลยุทธ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้กิจกรรมดังต่อไปนี้ การเข้าค่ายพุทธบุตร การสวดมนต์ไหว้พระ บริหารจิต (ทุกวันสวดท้ายของสัปดาห์) ต้นไม้พูดได้และป้ายคุณธรรม และการสอนคุณธรรมจริยธรรม โดยการสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

1. **การเข้าค่ายพุทธบุตร** พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ ประพฤติปฏิบัติตน มีคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น และนักเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีการพัฒนาที่ดีขึ้นในด้านระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรับผิดชอบ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ลดลงไปมาก มีการช่วยเหลือแบ่งปันกันมากขึ้น ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนได้ดีขึ้น ปัญหาและข้อเสนอนี้คือ ควรเพิ่มระยะเวลาอบรมให้มากขึ้น และควรมีนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เข้ารับการอบรมด้วย

2. **การสวดมนต์ไหว้พระ บริหารจิต** (ทุกวันสวดท้ายของสัปดาห์) พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้

ความเข้าใจ ประพฤติปฏิบัติตน มีคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้น สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และชุมชน มีสมาธิ มีสติ มีปัญญาเพิ่มมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม การแสดงออกในพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ทุกพฤติกรรม สะท้อนให้เห็นว่านักเรียน กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีมากขึ้น เป็นลำดับ ปัญหาและข้อเสนอแนะคือวิทยากรที่เป็นพระ บางสัปดาห์ไม่ว่าง แต่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้แก้ปัญหา โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสมทำให้นักเรียนไม่เบื่อในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนบางส่วนอ่านหนังสือไม่คล่องทำให้ การสวดมนต์ให้พระเสียงไม่ดังเท่าที่ควร ผู้วิจัยและผู้ร่วม วิจัยได้แก้ปัญหาโดยให้นักเรียนไปฝึกหัดท่องเพิ่มเติมที่บ้าน หรือเวลาว่าง

3. **ต้นไม้พูดได้และป้ายคุณธรรม**พบว่า นักเรียน กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ ประพฤติปฏิบัติตน มีคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่นักเรียนและชุมชนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม การแสดงออกในพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ดีขึ้น

4. **การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้** โดยใช้กลยุทธ์การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก สะท้อนผลการส่งเสริม หลังจากดำเนินกลยุทธ์ตามแผน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม คือนักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่ง นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นทุกด้าน

ภายหลังการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แล้วพบว่า โดยรวมนักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.10 โดยด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ความมีระเบียบวินัย เฉลี่ย 1.95 พฤติกรรม นักเรียนโดยรวมทุกด้านมีระดับปัญหาน้อย และมีการพัฒนา พฤติกรรมทางคุณธรรมและจริยธรรมดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

การดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด มีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีปัญหามาก เป็นลำดับแรก คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ทั้งนี้ผู้วิจัย เห็นว่า ระเบียบวินัยถือว่าเป็นคุณธรรมหรือพฤติกรรมระดับ พื้นฐานที่จะนำบุคคลที่สามารถปฏิบัติได้ดี ได้ถูกต้อง และ เป็นที่ยอมรับของสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตหรือกระทำ การกิจต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ และที่สำคัญ หากบุคคลมีระเบียบวินัยที่ดีในตนเองแล้ว การที่จะเสริมสร้าง คุณธรรมด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบ ความ ซื่อสัตย์สุจริตและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อาจมีผลสืบเนื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อเนก แท้สูงเนิน (2547 : 119) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียน พบว่า สภาพปัญหาปัจจุบันปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนอยู่ในระดับต่ำ 3 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย การรักษาความสะอาดและความประหยัดของนักเรียน

การดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมไปถึงการ ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างและการติดตามดูแลจากครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้พฤติกรรม ของนักเรียนหลังจากการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับที่ดีขึ้นและเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ผู้วิจัย เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลายๆ ฝ่าย โดยใช้กระบวนการที่หลากหลายภายใต้ความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้ผลแห่งการปฏิบัติ คือนักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น สามารถปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในสังคมได้อย่าง มีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก ดอขุนทด (2547 : 124) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้าง

วินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนโคกเริงมย์ ศิลปาคาร อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า เมื่อดำเนินการพัฒนานิเวศน์ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในวงรอบที่ 1 ใช้กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติตามคู่มือการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบ การนิเทศการปฏิบัติการ พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การตรงต่อเวลา นักเรียนส่วนมากปรับปรุงตนเองให้เป็นคนตรงต่อเวลาและเข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนกำหนดสม่ำเสมอ วินัยด้านความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาในการร่วมรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่ และการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน นักเรียนทุกชั้นร่วมกันทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อย เห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สืบสกุล ชตชัย (2548 : 91) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนเมืองทุ่งวิทยา อำเภอสวรรคภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และพบว่า การดำเนินการตามโครงการพัฒนานิเวศน์และความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้กิจกรรม 4 กิจกรรม สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้เป็นผู้มีวินัยและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก

การนิเทศติดตามผลการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับที่ดีขึ้นสอดคล้องกับผลการดำเนินงานในระยะที่ต่างๆ ที่ผ่านมา และยังพบข้อสรุปสำคัญ คือ การใช้กลยุทธ์สำหรับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนนั้น ต้องเลือกและกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหา วุฒิภาวะของนักเรียน รวมไปถึงสภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วยดังที่ผลของการนิเทศติดตามการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่นอกจากจะพบว่านักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับที่ดีขึ้นแล้ว ยังพบว่า การใช้กลยุทธ์ต่างๆ ประกอบการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา

การวางแผนการดำเนินงาน การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และการนิเทศติดตามผล ล้วนแต่เป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสม สามารถนำไปดำเนินการกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายอื่นได้เช่นกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก ดอขุนทด (2547 : 124) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนโคกเริงมย์ศิลปาคาร อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การพัฒนาดำเนินการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติตามคู่มือการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบการนิเทศการปฏิบัติการทำให้นักเรียนมีการพัฒนานิเวศน์ด้านความรับผิดชอบทั้ง 2 ด้าน ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สืบสกุล ชตชัย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนเมืองทุ่งวิทยา อำเภอสวรรคภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และพบว่า การพัฒนานิเวศน์และความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การเยี่ยมบ้านนักเรียนการแบ่งเขตรักษาความสะอาด การประชุมผู้ปกครองนักเรียน และการอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์ ทำให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ส่งผลดีต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา อันจะเป็นหลักประกันให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของสถานศึกษา และนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สภาพก่อนการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด มีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีนักเรียนบางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสม ขาดคุณธรรมจริยธรรมซึ่งต้องใช้กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของ

นักเรียนประกอบด้วย การเข้าค่ายพุทธบุตร การสวดมนต์ ไหว้พระ บริหารจิต (ทุกวันสุดท้ายของสัปดาห์) การใช้ กิจกรรมต้นไม้พูดได้และป้ายคุณธรรม การสอนคุณธรรม จริยธรรม โดยการสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ผลการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาขึ้นเบื้องต้น คือ ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด และความรับผิดชอบได้ดี แสดงถึงนักเรียนมีความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียนในทุกระดับชั้น เพื่อให้ปรากฏผลแห่งการพัฒนา เป็นภาพรวม
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานกิจการ นักเรียนซึ่งเป็นระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้าง พฤติกรรมของนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา และช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถิอาสนา ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง และอาจารย์ ดร.สมบัติ ฤทธิเดช กรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม และ อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เขียมแสง ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ตลอดจนการแก้ไขด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2549). **มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศุภรสาลาดพร้าว.
- ชวน หลีกภัย. (2542). **บทบาทของครูกับการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน**. ปาฐกถา. 16 มกราคม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พระกุมารร้อยเอ็ด, โรงเรียน. (2549). **รายงานการประเมิน ตนเอง (SAR)**. ร้อยเอ็ด : โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด.
- _____. (2550). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR)**. ร้อยเอ็ด : โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด.
- สมนึก ดอขุนทด. (2547). **การพัฒนาการดำเนินงาน เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนโคกเรณูวิทยาสังเคราะห์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สืบสกุล ชดช้อย. (2548). **การพัฒนาวินัยและความ รับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนเมืองทุ่งวิทยา อำเภอสว่างวีรญาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อเนก แท้สูงเนิน. (2547). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนตลาดไพรพิทยาคม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อานวย อุเทศ. (2542). **องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการประพฤติ เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11**. นครราชสีมา : สำนักงาน ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 11 จังหวัดนครราชสีมา.